NORAKSTS
Lieta Nr.A420444712
A01553-13/22

ADMINISTRATĪVĀ RAJONA TIESA
RĪGAS TIESU NAMS

S P R I E D U M S

LATVIJAS TAUTAS VĀRDĀ

Rīgā 2013.gada 28.maijā

Administratīvā rajona tiesa šādā sastāvā:
tiesnese Lauma Paegļkalna,

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta pēc *H.I.* pieteikuma par labvēlīga administratīvā akta, ar ko *H.I.* tiktu piešķirta valsts nodrošinātā juridiskā palīdzība krimināllietā Nr.11810000604, izdošanu.

Aprakstošā daļa

[1] 2012.gada 12.martā Juridiskās palīdzības administrācijā saņemts *H.I.* (turpmāk – pieteicējs) valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības pieprasījums. Pieteicējs tajā norādījis, ka juridiskā palīdzība nepieciešama pieteikuma iesniegšanai Augstākās tiesas Senātā Krimināprocesa likuma 663.panta pirmajā daļā noteiktajā kārtībā krimināllietā Nr.11810000604.

Ar Juridiskās palīdzības administrācijas 2012.gada 30.marta lēmumu Nr.3-3.1/746 „Par valsts nodrošināto juridisko palīdzību" (turpmāk arī – Sākotnējais lēmums) atteikts piešķirt pieteicējam valsts nodrošināto juridisko palīdzību krimināllietā Nr.11810000604, pamatojoties uz Valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības likuma 6.panta 2.punktu un 19.pantu.

[2] Nepiekrītot Sākotnējam lēmumam, pieteicējs to apstrīdēja Tieslietu ministrijā.

Ar Tieslietu ministrijas 2012.gada 15.maija lēmumu Nr.1-4.1/73 „Par Juridiskās palīdzības administrācijas 2012.gada 30.marta lēmumu Nr.3-3.1/746" (turpmāk – Lēmums) Sākotnējo lēmumu nolemts atstāt negrozītu.

Lēmumā norādīts, ka nosacījumi valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības sniegšanai krimināllietās noteikti Valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības likuma VI nodaļā. Minētā likuma 17.pants paredz, ka juridiskās palīdzības saņemšanai krimināllietā ir divi priekšnoteikumi: 1) personai ir tiesības uz aizstāvību vai pārstāvību saskaņā ar likumu; 2) tiesas nolēmums krimināllietā nav stājies likumīgā spēkā. Savukārt no Tieslietu ministrijas rīcībā esošās informācijas izriet, ka krimināllietas Nr.11810000604 ietvaros Augstākās tiesas Senāts 2005.gada 18.jūlijā pieņēma lēmumu par atteikšanos pārbaudīt kasācijas kārtībā Rīgas apgabaltiesas 2005.gada 31.maija spriedumu. Tādējādi Rīgas apgabaltiesas 2005.gada 31.maija spriedums un Augstākās tiesas Senāta rīcības sēdes 2005.gada 18.jūlija lēmums ir stājies spēkā. Līdz ar to iesniedzējs nevar pieprasīt nodrošināt juridisko palīdzību krimināllietā Nr.11810000604.

[3] Pieteikumā tiesai pieteicējs lūdz atcelt Lēmumu un izdot labvēlīgu administratīvo aktu, piešķirot pieteicējam valsts nodrošinātu juridisko palīdzību pieteikuma iesniegšanai Augstākās tiesas Senātā Kriminālprocesa likuma 663.panta pirmajā daļā noteiktajā kārtībā. Pieteikumā pieteicējs tostarp norāda, ka tiesības saņemt valsts nodrošinātu juridisko palīdzību izriet no Latvijas Republikas Satversmes 92.panta.

[4] Juridiskās palīdzības administrācija rakstveida paskaidrojumos tiesai lūdz pieteicēja pieteikumā ietverto prasījumu atzīt par nepamatotu un noraidīt, pamatojoties uz Lēmumā norādītajiem apsvērumiem.

Motīvu daļa

[5] Pieteicējs ir lūdzis piešķirt valsts nodrošināto juridisko palīdzību krimināllietā Nr.11810000604 pieteikuma iesniegšanai Augstākās tiesas Senātā Kriminālprocesa likuma 663.panta pirmajā daļā noteiktajā kārtībā.

Kriminālprocesa likuma 663.pants ir iekļauts Kriminālprocesa likuma 63.nodaļā „Spēkā esošo nolēmumu jauna izskatīšana sakarā ar materiālo vai procesuālo likuma normu būtisku pārkāpumu". Šajā nodaļā ir iekļauts arī 662.pants, kurš paredz, ka spēkā stājušos tiesas nolēmumu var izskatīt no jauna, ja tas nav skatīts kasācijas kārtībā, pēc šā likuma 663.pantā minēto personu pieteikuma vai protesta. Savukārt Kriminālprocesa likuma 663.panta pirmā daļa paredz, ka pieteikumu par tiesas nolēmuma izskatīšanu no jauna notiesātās un attaisnotās personas uzdevumā vai tādas personas uzdevumā, pret kuru ar tiesas lēmumu kriminālprocess izbeigts, var iesniegt advokāts. Šī panta otrā daļa noteic, ka ģenerālprokurors vai Ģenerālprokuratūras Krimināltiesiskā departamenta virsprokurors var iesniegt protestu pēc savas iniciatīvas vai pēc šā panta pirmajā daļā minēto personu lūguma.

Ņemot vērā minēto, secināms, ka pieteicējs vēlas Augstākās tiesas Senātā iesniegt

pieteikumu, lūdzot pārskatīt spēkā stājušos tiesas nolēmumu krimināllietā Nr.11810000604. Tiesa konstatē, ka pieteicējs nenoliedz to, ka krimināllietā Nr.11810000604 ir stājies spēkā Rīgas apgabaltiesas spriedums.

[6] To, kam un kādos gadījumos var piešķirt valsts nodrošināto juridisko palīdzību, regulē Valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības likums. Valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības sniegšanu krimināllietās regulē šī likuma VI nodaļa. Tajā ir iekļauts 17.pants, kurš noteic, ka persona, kurai saskaņā ar likumu ir tiesības uz aizstāvību vai pārstāvību krimināllietā, var pieprasīt juridisko palīdzību līdz galīgā tiesas nolēmuma spēkā stāšanās brīdim. Līdz ar to tiesa atzīst, ka Iestāde ir pamatoti secinājusi, ka priekšnoteikums juridiskās palīdzības sniegšanai krimināllietā ir tas, ka tiesas nolēmums krimināllietā nav stājies likumīgā spēkā.

Tiesa jau konstatēja, ka krimināllietā Nr.11810000604 ir stājies spēkā Rīgas apgabaltiesas spriedums. Līdz ar to Valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības likums neparedz pieteicējam tiesības saņemt juridisko palīdzību krimināllietā Nr.11810000604 pieteikuma iesniegšanai Kriminālprocesa likuma 663.panta kārtībā.

[7] No pieteikuma ir saprotams, ka pieteicējs uzskata, ka tiesības saņemt valsts nodrošinātu juridisko palīdzību viņa gadījumā izriet no Latvijas Republikas Satversmes 92.panta.

[7.1] Latvijas Republikas Satversmes 92.pants paredz, ka ikviens var aizstāvēt savas tiesības un likumiskās intereses taisnīgā tiesā un ikvienam ir tiesības uz advokāta palīdzību. Taču šīs normas nenozīmē to, ka valstij ir jānodrošina personai juridiskā palīdzība ikvienā gadījumā, kad tā to vēlas.

Ir jāņem vērā arī tas, ka no tiesiskās stabilitātes principa izriet prasība, ka spēkā stājušies tiesas nolēmumi parasti netiek pārskatīti un principā ikviens var rēķināties ar to tiesisko attiecību noregulējumu, kāds noteikts tiesas nolēmumā, kurš ir stājies spēkā. Spēkā stājušos tiesas nolēmumu pārskatīšana var tikt pieļauta tikai retos izņēmuma gadījumos. Līdz ar to Kriminālprocesa likuma 63.nodaļa paredz izņēmuma kārtību.

Pieteicējs vēlas spēkā esoša nolēmuma jaunu izskatīšanu sakarā ar materiālo vai procesuālo tiesību normu būtisku pārkāpumu. Taču par materiālo vai procesuālo likuma normu būtisku pārkāpumu personai ir tiesības iesniegt kasācijas sūdzību. Tas ir parastais mehānisms, kuru personai ir jāizmanto būtisku procesuālo vai materiālo tiesību normu pārkāpuma gadījumā. Turklāt personai ir arī tiesības saņemt valsts nodrošinātu juridisko palīdzību kasācijas sūdzības sagatavošanai.

Tāpat jāņem vērā, ka pieteikumu Kriminālprocesa likuma 663.panta kārtībā pēc personas lūguma var iesniegt arī ģenerālprokurors vai Ģenerālprokuratūras Krimināltiesiskā departamenta virsprokurors.

Līdz ar to personai ir tiesības vērsties Augstākās tiesas Senātā par būtisku procesuālo vai materiālo tiesību normu pārkāpumu gan kasācijas kārtībā, saņemot arī valsts nodrošinātu juridisko palīdzību, gan Kriminālprocesa likuma 663.panta kārtībā ar prokuroru starpniecību. Ņemot vērā minēto, secināms, ka personām ir nodrošināta pienācīga iespēja sūdzēties tiesā

par procesuālo un materiālo tiesību normu pārkāpumu krimināllietā, un nav pamata apgalvot, ka Latvijas Republikas Satversmes 92.pants prasītu valstij nodrošināt juridisko palīdzību arī tad, ja persona vēlas vērsties Augstākās tiesas Senātā Kriminālprocesa likuma 663,panta pirmās daļas kārtībā.

[7.2] Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas 6.panta trešās daļas „c" punkts prasa nodrošināt ikvienam, kas tiek apsūdzēts noziedzīgā nodarījumā, tiesības aizstāvēt sevi pašam vai saņemt paša izvēlēta aizstāvja juridisku palīdzību, vai, ja viņam trūkst līdzekļu, lai algotu aizstāvi, saņemt nozīmēta aizstāvja palīdzību par velti, ja tas nepieciešams tiesvedības interesēs. Vienlaikus Eiropas Cilvēktiesību tiesa ir atzinusi, ka 6.pants nav attiecināms uz procesu, kas ierosināts pēc notiesātās personas iesnieguma, kas vērsts uz pabeigta procesa uzsākšanu no jauna, jo gadījumos, kad persona prasa pārskatīt spēkā stājušos tiesas spriedumu krimināllietā, vairs netiek lemts par piemērojamo sodu, bet gan tikai par pamatu procesa uzsākšanai no jauna *(sk. Eiropas Cilvēktiesību tiesas 2003.gada 6.maija lēmumu lietā Franz Fischer against Austria, 27569/02).* Līdz ar to uz šādiem gadījumiem nav attiecināmas arī tiesības saņemt nozīmēta aizstāvja palīdzību par velti.

[7.3] Līdz ar to tiesības uz valsts nodrošinātu juridisko palīdzību pieteicēja gadījumā neizriet arī ne no Latvijas Republikas Satversmes 92.panta, ne arī Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas 6.panta.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 246.-251.pantu un 289.-291.pantu, Valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības likuma 26.panta otro daļu, tiesa

nosprieda:

noraidīt *H.I.* pieteikumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, ar ko *H.I.* tiktu piešķirta valsts nodrošinātā juridiskā palīdzība krimināllietā Nr.11810000604.

Spriedumu var pārsūdzēt Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamentā viena mēneša laikā no sprieduma pieņemšanas dienas, iesniedzot kasācijas sūdzību Administratīvās rajona tiesas Rīgas tiesu namā.

Tiesnese *(paraksts)* L.Paegļkalna

NORAKSTS PAREIZS
Administratīvās rajona tiesas tiesnese L.Paegļkalna
Rīgā 2013.gada 28.maijā